

DUNAVIN

vinárske oblasti na oboch stranách Dunaja

Rozvoj spolupráce podunajských vinárov v slovensko-maďarskom pohraničnom regióne.

Jednou z najdôležitejších častí projektu DUNAVIN bola štúdia venovaná trhu, marketingu a turistických vzťahov maďarsko-slovenských pohraničných vinárskych regiónov. Výskum sa týkal vinárskych oblastí južného Slovenska a vinárskych oblastí Neszmély, Pannonhalma, Etyek-Buda a Sopron v Maďarsku. Výskum pozostával z dotazníkov vyplnených vinárstvami, hĺbkových rozhovorov a prieskumu spotrebiteľského trhu. Vzhľadom na to, že na oboch stranách hranice sa nachádzajú menšie vinárstva a len málo z nich má zriadený online a maloobchodný predaj, situácia spojená s epidemiou Covid-19 predstavovala pre miestne podniky veľkú výzvu.

Na začiatku 20. storočia bola východná časť dnešnej Južnoslovenskej vinárskej oblasti súčasťou vinárskej oblasti Neszmély, ale zahŕňala aj vinárske oblasti Štúrovo, Strekov, Hurbanovo a dnešné maďarské vinárske oblasti Mór a Etyek. Inými slovami, v porovnaní s dnešnou fragmentáciou, to bol región s rozlohou desiatok tisíc hektárov. Prírodné podmienky a hospodárska štruktúra regiónu sú z hľadiska vinárskeho sektora veľmi podobné a sú vhodné na výrobu vynikajúcich vín. (Napríklad zo slovenských aj maďarských oblastí pochádzajú vynikajúce rizlingy vlašské).

Trhové prostredie na oboch stranách Dunaja je však odlišné a vína z jedného brehu tejto rieky sú na druhom menej známe. Vinársky sektor pozdĺž Dunaja má značný potenciál, pokiaľ ide o kvalitu a hodnotu za peniaze. Lepšie využitie tohto potenciálu by mohlo pomôcť zabezpečiť dlhodobé prežitie jednotlivých poľnohospodárskych podnikov a súvisiacich subjektov.

Vinárska oblasť Neszmély

Táto historická vinárska oblasť bola slávnou a uznávanou už v neskorom stredoveku. Najväčším podnikom v regióne je Hilltop so 400-hektármi viníc. Na anglickom trhu sa presadil už v 90. rokoch minulého storočia a jeho korenisté víno Cserszegi, ktoré sa v ostrovej krajine predáva pod názvom

Woodcutter's White, zaznamenalo veľký úspech. Okrem toho sa vo vinárskej oblasti nachádza niekoľko stredných (Szöllösi, Kósziklás) a malých vinárstiev.

S cieľom propagovať vinársky región spojili vinárstva v Neszmély svoje sily a vytvorili

Väčšina vinárstiev v Južnoslovenskej vinárskej oblasti vie poskytnúť aj občerstvenie minimálne v podobe studenej kuchyne.

vínnu cestu. Združenie vínnej cesty Neszmély má približne 25 členov a organizuje množstvo podujatí. Čoskoro bude dokončená 70 kilometrov dlhá trasa s názvom Človek v krajine, ktorá predstaví aj pamiatky a vinárstva vinárskeho regiónu. V roku 1905 bol v Tate založený závod na výrobu šumivého vína Esterházy, ktorý bol v tom čase aj centrom vínnej turistiky. V súčasnosti sa tu konajú rôzne podujatia. Najdôležitejšími odrodami viniča sú tu Chardonnay, Rizling vlašský, Irsai Olivér, Kráľovská Leánka (Dievčia hrozno), Pinot Gris, Müller Thurgau. Reduktívne, ľahké a voňavé vína sú lídrami na trhu a najdrahšie vína sa zvyčajne vyrábajú z odrody Chardonnay. Prevládajú stáli zákazníci, ľudia v strednom veku, takže je tu značný potenciál otvoriť sa mladým ľuďom. Ochutnávka vína je dostupná vo všetkých vinárstvach,

80 percent z nich ponúka návštevu pivnice a každé druhé vinárstvo má studenú kuchyňu. Vinárske regióny by sa mohli zamerať na aktívny kultúrny cestovný ruch, pričom veľkým problémom je nedostatok ubytovacích zariadení strednej kategórie.

Vinárska oblasť Pannonhalma

Táto vinárska oblasť je veľmi malá, má len 650 hektárov a veľmi rôznorodé vinice. Jej silné stránky spočívajú v geografickej polohe, podnebí a topografii. Významným krokom vpred je rozvoj cyklotrás, pričom čoskoro bude dokončený úsek spájajúci Győr s Pannonhalmou. Pannonhalma má tisícročnú históriu. Centrum výroby a miestneho cestovného ruchu je arcibiskupstvo. Okrem tradičných prehliadok pivníc a posvätení vína je jedným z hlavných podujatí regiónu Fresh Jazz Festival.

Ide o hospodársky rozvinutý región, a preto je v tomto odvetví veľký nedostatok pracovnej sily. Rizling rýnsky sa považuje za najdôležitejšiu odrodu vo vinárskej oblasti, hoci stále tvorí len 10 - 15 % výsadieb. Menšie novšie vinárstva si stanovili za cieľ vyrábať kvalitné vína. Sortiment majú založený na sviežich mokoch, ale prinášajú aj niekoľko náročnejších produktov, zrejúcich v sudoch. Turizmus je založený na histórii a špecifikách oblasti.

Vinárska oblasť Etyek-Buda

Táto oblasť ožila hneď po zmene režimu. Išla podobnou cestou ako vinárska oblasť Neszmély. Ubrala sa predovšetkým cestou módnych, ľahkých, reduktívnych bielych vín. Okrem toho vyrábali základné vína na výrobu sektov. Prezentovali sa ako „Vínice hlavného mesta“, ponúkali mladým milovníkom vína v Budapešti svieže nápoje a usporadúvali pre nich pravidelné akcie. Jedným z najväčších výrobcov v regióne je vinárstvo Nyakas. Do výroby vína sa zapájajú tak noví výrobcovia, ako aj potomkovia starých miestnych rodín, niektorí v tradičnom, iní v experimentálnom duchu. Vďaka práci Združenia vínnej cesty Etyek vinárska turistika v oblasti Etyek pre-

kvitá. Jedným z lákadiel sú staré vínne pivnice v obciach Budajenő, Páty a Tök.

Vinárska oblasť Šopron

V porovnaní s inými maďarskými vinárskymi oblasťami sa po zmene režimu šopronská vinárska oblasť prebudila o niekoľko rokov neskôr. Až potom začala naprávať svoju povest pošramotenu socialistickou priemyselnou výrobou vína. Poncichter (tradičný názov pre miestnych výrobcov vína) nadšene pokračujú v práci svojich predkov a obnovujú dobré mená svojich značiek.

Pozíciu Šopronu nepomáha skutočnosť, že susedí s rakúskym Burgenlandom, v ktorom má veľmi silnú konkurenciu. O to ťažšie sa aj buduje titul „Hlavné mesto Frankovky modrej“. V Šoprone sa koná množstvo miestnych podujatí, ako sú festivaly vína a oberačkové slávnosti. Národné podujatia a malý festival vína VOLT ponúkajú spotrebiteľom zo vzdialenejších miest možnosť spoznať miestne vína. Aktívny regionálny marketing vína bol však na niekoľko rokov pozastavený. Obnovený bol až v roku 2020, bohužiaľ práve v čase vypuknutia epidémie. Rada šopronského vinohradníckeho regiónu a Združenie šopronskej vínnej cesty sa zaviazali pripraviť reštart marketingovej stratégie pre tento región. Ich slabou stránkou je rozdrobená majetková štruktúra a nedostatok kapitálu.

Miestni producenti sa dokážu presadiť s červenými, bielymi aj ružovými vínami a veria, že klimatické zmeny, ktoré zažívame, sú presne to, čo severné vinárske oblasti potrebujú.

Pre milovníkov vína v okolí Bratislavy môže byť Šopronská vinohradnícka oblasť atraktívnym cieľom, a to aj v rámci cyklistickej túry okolo jazera Fertő. Ubytovanie je na dobrej úrovni a čo sa týka gastronómie, nachádza sa tu tiež niekoľko známych reštaurácií.

Južnoslovenská vinárska oblasť

Regióny Strekov, Hurbanovo a Štúrovo patria v súčasnosti medzi najlepšie vinohradnícke oblasti na Slovensku. V štvoruholníku tvorenom obcami Štúrovo – Strekov – Svätý Peter – Moča, ku ktorému sa pridáva rieka Hron, sa nachádza takmer 4-tisíc hektárov viníc, ktoré by sa mohli považovať za samo-

statnú vinársku oblasť. Pred zmenou režimu bol tento región odsúdený len na výrobu surovín, takže tu nevznikli žiadne veľké vinárstvá. Avšak podniky a družstvá, špecializujúce sa na predaj viniča, mali výmery 80 až 300 hektárov vinohradov. Aj dnes končí veľa miestneho hrozna vo veľkých závodoch v Topoľčiankach, Sereďi či Modre.

Fľaškové vína z miestnej produkcie vyrábajú väčšinou menšie a rodinné vinárstvá. Tie neustále hľadajú odbytká. V poslednom desaťročí vzniklo aj kvôli tomu niekoľko malých združení. Asi najznámejšími z nich sú Autentisti, ktorí definovali tvorbu prírodného vína v tejto oblasti. Dosahujú značné úspechy na náročných exportných trhoch. Téma prírodného vína a ekologického poľnohospodárstva je pre miestnych výrobcov dôležitá, pretože malé vinárstvo s 5 až 10 hektármi nemôže prežiť z lacných redukčných vín. Trend remeselného, autentického, ekologického a prírodného vína je pre takéto vinárstvá perspektívny, hlavne ak sa spojí s miestnym predajom a vínnou turistikou. Vinohradníci a vinári v tejto vinohradníckej oblasti sú prevažne maďarskej národnosti, čo uľahčuje komunikáciu s maďarskými spotrebiteľmi.

Vo vinohradoch prevládajú odrody, ktoré sa stali dominantnými za posledných 50-60 rokov, z bielych odrôd je to Veltlínske zelené, Rizling vlašský, Kráľovská leánka, Rizling rýnsky, z modrých je to Frankovka modrá a Svätovavrinské. Zvyšuje sa zastúpenie medzinárodných odrôd, medzi najobľúbenejšie patria Chardonnay, Pinot gris, Pinot noir, Cabernet Sauvignon a presadzujú sa aj nové slovenské odrody, ako je Devín či Dunaj. Niekoľko vinárstiev sa tiež pokúša o výsadbu starého typu vedenia viniča a návratu k pôvodným odrodám, ako sú Juhfark, Kádarka, Sárfehér a Mézes fehér, aj keď zatiaľ v malej miere.

Absenciu centrálného plánovania rozvoja vinárstva a vínnej turistiky zaplňa množstvo občianskych združení, ktoré združujú výrobcov na úrovni jednej obce a organizujú otvorené pivnice a festivaly. Najznámejší je festival vína v Bátorových Kosihách a v Strekove, ale môžeme spomenúť aj Mužliansku vínnu túru, Burčiakový festival v Moči a Otvorené pivnice v Kamenici nad Hronom.

V regióne úspešne buduje tradíciu viacero vínných festivalov.

Výrobky južnoslovenských vinárov začali v poslednom čase dostávať do povedomia aj v Maďarsku. Nielenže sa s nimi môžete stretnúť na festivaloch vína, ale niektorí výrobcovia, ako napríklad Frigyes Bott, sú už aj súčasťou ponuky veľkých špecializovaných predajní. Ich vína sa objavujú aj v ponukách niektorých maďarských vínôték a internetových obchodov.

Niekoľko odporúčaní z prieskumu trhu pre Južnoslovenský vinohradnícky región

Vínna turistika by mala byť nadviazaná na veľký potenciál v cestovnom ruchu. V oblasti sa nachádza niekoľko termálnych kúpalísk a veľký potenciál má aj rozvoj kúpeľníctva, gastronómie, pešej, ako aj vodnej turistiky pozdĺž riek. Dôležitým doplnkovým programom môžu byť aj blízke historické pamiatky v Maďarsku, napríklad Ostrihom.

Z miestnych vinárstiev 94 % ponúka návštevu pivnice a ochutnávku vína, 88 % má studenú kuchyňu a 35 % ubytovanie. Iba 12 % vinárstiev je otvorených nepretržite, 65 % z nich prijíma hostí po dohovore a 23 % návštevníkov neprijíma vôbec. Zameranie na väčšiu otvorenosť návštevníkov by zvýšilo priamy predaj. Maximálny počet hostí je zvyčajne 20 alebo menej. V lete vďaka terasám tento počet stúpa na 30 návštevníkov. Prevažná väčšina vinárstiev (15 zo 17 respondentov) má webové stránky. Roztrieštenosť hospodárstiev dokazuje skutočnosť, že 14 respondentov malo menej ako 3 hektáre a len traja viac, pričom aj oni mali v priemere iba 6,5 hektára. ■

